Ч. 34 (9.865). Львів, пятниця 13. жовтня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XL.

ДІЛО

Виходить щоденно рано.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса тел.: „Діло—Львів".
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 2500 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В'Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів. Німеччині 3000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 50 лей. Болгарії 50 левів, Австрії 3.000 мп. Зміна адреси 100 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ.

Львів, 12. жовтня 1922.

Два табори.

Виборча кампанія в Польщі з кождим днем, чим близче до виборів, починає розгорятися, заострюватися. Газети переповнені покликами і закликами, відозвами, поклонами і закляттями в сторону виборців і проклонами на адресу противників. На мурах міст відбивають ріжними барвами виборчі відозви. Агітарори мають велике жниво, прийшов їх час. Знак, що Польща находиться в періоді роздратовання, великих надій і ще більших страхіть від висліду виборів.

Тільки в Галичині панує за виймятком більших міст, польсько-жидівських скупчень і осередків, майже гробова тишина. Серед цеї тиші час від часу пронесеться глухий стогін, що добувається з тюрем і казаматів, а зрештою тихо. По деяких селах, правда, швендаються деякі гієни польських людовців і їх форналі-наймити, але це не має ніякого значіння, не впливає зовсім на зміну фізіономії краю. Правда й те, що поруч цих гієн ще швендаються й екзекутники, які стягають контрибуцію від тих, що — не уважаючи себе польськими горожанами і не вміючи читати й писати по польськи, т. зн. не відповідаючи двом основним вимогам польської виборчої ординації, відмовляються від почести засідати в польських виборчих комісіях. Дивлячися на все те, зовсім слушно кажуть наші селяне: Передтим били нас і карали за політику, за те, що ми інтересувалися політикою, а тепер карають нас за те, що ми не хочемо займатися політикою. І будь тут мудрим! — Справді, і будь тут мудрим. Одначе — як небудь маються справи — вибори в Галичині не матимуть ніякого значіння, що зрештою виразно зазначив п. Нарутовичеви англійський амбасадор іменем свого уряду. Тому ми на цю забаганку й забаву не будемо тут звертати ніякої уваги.

Але вертаймо до теми. При недалеких виборах зітруться в Польщі два табори, реакційно-шовіністично анексіоністично-правий і шовіністично-анексіоністично-quasi-поступово-лівий. До завзятої боротьби прийде між правою і лівою реакцією.

Було би наївним думати, що у відношенню до Українців чи инших „інородців" одні або другі мають инші програми. Бо одні й другі йдуть на знищення Українців, на експльоатацію їх земель. Правиця під проводом ендеків хоче перевести кольонізацію в Галичині й на Волині польським елементом, і лівиця бажає того самого, називаючи кольонізацію „осадніцтвом". Ріжниця повстає тільки на точці осіб, а саме, чи українську землю мають одержати сторонники був. „Брістолю", чи „Бельведеру". Правиця хоче анексії Східної Галичини, і лівиця хоче того самого. Перша в інтересі польської буржуазії, ксьондзів, шовіністичної бюрократії і дідичів, — друга в інтересі людовцевих дуків, здемобілізованих легіонерів і польського робітництва, а оба табори ще й в інтересі польської держави, польського буджету і польського торгового білянсу. Зрештою, можна запримітити, як оба табори поділилися пануванням на західно-українських землях: правиця з „Організаціями народовими" панує в Галичині, лівиця з „Радами людовими", соціялістичним „Банком людовим" в Кремінці і „Визволенєм" — на Волині. „Креси" — без огляду на правно державний характер поодиноких українських земель є для одних і других дійною коровою.

Під тим оглядом нема ріжниці між обома таборами. Всі вони одним миром мазані.

Але все таки між ними є помітні ріжниці і то головно в сфері закордонної політики та оцінки передових індивідуальностей в Польщі. Правиця намагається звязати долю польської держави з Францією, лівиця хоче вести відносно сусідів більш „власну" політику, політику вільної руки. Правиця бажає без церемонії анексії всіх земель між лінією Керзона і лінією рижського трактату, щоби затіснити державні границі, перетикати їх густими польськими кольоніями, при помочі школи і косцьола та всіми російсько-пруськими засобами „асимілювати" опірних „інородців". Лівиця не вдоволяється навіть лінією рижського трактату, перед нею стає марево російсько-німецьких кліщів. Тому вона пнеться ще далі на схід поширити експльоатаційний терен, відсунути як найдалі від своєї етнографічно-національної території неминучість будучої війни і знищення. До цеї праці, до оборони Польщі слід запрягти инших: Українців і Білорусинів, як колись українських козаків. „Асиміляція" теж становить програму лівиці, лиш не така нагла, приспішена. Тому то деякі провідні мужі лівиці здобуваються деколи на нешкідливі до нас „симпатії".

Виборча акція в розгоні. Правицею кермує сам Роман Дмовскі, лівиця остає під командою „Бельведеру", а властиво п. Ашкенази, головного промотора польської закордонної політики. На виборчу акцію правиці дали гроші дідичі і промислові капіталісти; лівиця мусить вдоволятися охлапами з державного скарбу і зі складок.

Хто побідить?

В минулому соймі оба табори були рівно сильні. Тепер лівиця вже наперед втішається побідою. Одначе то ще велике питання. В такім політично незрілім громадянстві, як польське, важко пророчити побіду. Одначе не улягає сумніву, що для „інородців", а головно галицьких Українців булоб краще, колиб побідила правиця. Бо вона своєю політикою варварського гнету і безпардонної екстермінації довелаб скорше до висвітлення ситуації і прочищення атмосфери.

У виборчому круговороті.

(Лист з Волині.)

Вибори на Волині до польського сойму й сенату по пляну сучасних можновладців мали показати широкому світови, що Волинь — як і взагалі „креси" — є „польською землею". Тоді, як на Холмщині при поділі на виборчі округи послуговувалися „новітньою польською геометрією" (напр. бачимо там такі округи: повіти з польським населенням — Люблин і Любартів та з українською більшістю Холм разом творять одну виборчу округу, де звичайно Українці опинилися в зникаючій меншости й не мають, здавалося би, спромоги вибрати хоч би одного посла), на Волині подібної геометрії вживається з ще більшою віртуозністю. З тією лише ріжницею, що „польська геометрія" при викроюванню виборчих округів ніяк не могла бути пристосована. За те на Волині ужито її при поділі теренів на виборчі обводи.

Щоби зясувати всі ті шахрайства, що мали місце при викроюванню обводів голосування, дозволю собі торкнутися виборчої ординації до сойму й сенату. Арт. 12. того виборчого закону, що має на увазі поділ виборчих округів на так звані „obwody głosowania", в цілях — аби всі виборці мали спромогу скористати з права вибирання посла — застерігає таке:

1) żeby żaden obwód nie liczył więcej, aniżeli 3000 mieszkańców;

2) żeby żaden wyborca nie miał z mieszkania dalej do lokalu wyborczego aniżeli 6 klm.

Так наказує закон (ми навели дотичні постанови в польській мові, щоби не закидували нам тенденційности перекладу), в дійсности ми бачимо цілком инше. Всюди на Волині, особливо вже на Поліссю — виборчі обводи страшенно великі. Хоч виборчий закон і виразно каже, що кожний обвід не повинен налічувати більше трьох тисяч мешканців (не виборців, але мешканців взагалі!), проте панове „стану посядания" мають на увазі лише кількість виборців, яких до речі перепущено крізь польське сито. Як інформував нас на повітовому зїзді в Ковлі представник від Новодворської громади, ті села, що налічують поверх двіста господарів (тоб-то родин) завдяки польським махінаціям мають заледви двайцять виборців.

Для прикладу візьмім повіт Луцьк, адміністративний центр з „українофілом" воєводою п. Міцкевичем. Шахрайства там здавалось би й не повинно бути... Ось погляньмо на перші стрічні два сумежні виборчі обводи: Доросині й Бабє. До обводу Доросині прилучено село Тристень, яке знаходиться на віддалі восьми кільометрів від Доросинь і всього на-всього чотири кільометри від Бабя. До обводу ж Бабє прилучено село Немир, що находиться від Бабя на віддалі дванайцяти кільометрів і лишень в двох кільометрах від Доросинь...

З приводу такого шахрайського поділу виборчих округів на обводи — було сила-силенна скарг. Але чи виправлені ті „помилки" не відомо й доси. Цим воістину „соломонівським" викроюванням виборчих обводів убивається двох зайців зразу. Поперше — volens nolens завдяки тому серед нашого селянства мусить бути байдужість до виборів (маємо відомости, що на менш залюднених обшарах, між р. р. Стоход-Припять, там деякі села лежать на віддаль 20—30 верстов від обводу, й тут мало хто вже скористає з виборчого права!), адже кому охота до виборчої урни дибати дванайцять кільометрів, як от в наведеному вище прикладові з села Немір до Бабя, коли тут під боком у селі Доросині маєш обвод!...

Коли до всього того, додати ще й поліційний терор (відібрання агітаційної літератури, включно аж до арештовувань українських наших агітаторів) та розпаношення польських боївок, а в рівній мірі й баламучення нашого люду ріжними польськими навіть соціялістичними агітаторами, — то виходить, що під оглядом перепровадження виборів становище наше більш аніж розпучливе. Тим більше, що за польські гроші утворюються немало українських угруповань, як ото партія „отамана" Оскілка, якісь Українські Народні Єднання (Унє), та й православний український епископ Волині тепер явно йде на налигачі у Поляків. „Перший український епископ" на Волині, Діонізій до „строптивих" попів, підчас переведення виборів до сейму й сенату — вживає чисто поліцейських методів: без усякої причини звільнені священики о. Відибіда на Ковельщині й о. Вербицький з м. Горохова. Ходить поголоска, що вони позбулися парохій єдино через симпатизування „бльоку національних меншостей"...

Виходить, що бльок той є — велика сила... Так. Завдяки бльокови навіть виборчі округа — Люблин, Холм і Любартів — матиме посла Українця. Всюди по виборчих округах з українським населенням чолові місця по окружним спискам займають Українці!...

Підшепти польські, щоби розбити бльок — казкою про запродання Жидам та Німцям — не дали

Пр. 320/22. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст артикулів уміщених в часописи „Діло" ч. 28. (9.859) з дня 6. жовтня 1922. під наголовками 1) „Польські вибори і Сх. Галичина" в уступах слідуючих а) відзаголовок перший на стороні 3-тій, б) уступ між словами „улекшену задачу" і „не уратує ситуації", 2) В рубриці „Тернопільський [illegible]" дотикую записаний „Нові благо[illegible]" в цілости містить в собі ество ad [illegible] а проступку з § 305 з. к., ad 1 б і 2 злочину з § 65а з. к. узнав доконану 5. жовтня конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. п. к., заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк, з 17. грудня 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засуджения за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 7. жовтня 1922. (Підпис нечиткий.)

жадних наслідків. Так само й безуспішні є тепер поради польських соціялістів (звичайно такі поради мають місце після того, як соціялісти з людовцями дістали тут облизня) про збереження чистоти українського (чисто національного!) соціялістичного фронту. Нарада українського народнього комітету Волині спільно з представниками від пов товних виборчих округів (ці збори відбулися 2. жовтня в Луцьку) показала, що Волиняк є здібним проявити maximum національно-політичної мудрости. На тих останніх зборах визнано було, відкинувши всяку партійність та соціяльну нерівність, чолові місця по всім тром виборчим округам Волині дати особам з вищою освітою з бездоганним доси громадсько політичним стажем. Перші місця по спискам „бльоку національних меншостей" у всіх трьох округах Волині займають такі особи: д-р Пирогів з Ковля, адвокат Підгірський з Луцька і дрібний землевласник (по освіті правник) Козубський з Кременецького повіту.

Тут ес-ери Волині свідомо поступили, бо визнають за більш доцільне післати в сойм поміщика Козубського, по партійности ес-дека: з тим звичайно, коли нам, зважаючи на нечувані ніде більш у світі крутійства виборчі, не пощастить здобути більше мандатів, то хай краще поза соймом позістануться наші партійні товариші. Адже в гущі селянства ес-ер пролетар зможе більше зробити, ан ж ес-дек поміщик. Тодіж як праця другого більш продуктивною — чи то під зглядом національно українським, чи й під соціяльним — буде в польському соймі, нім серед мас селянських. Тим більше, що й участь наша в польському соймі — куда змушені єсьмо ми Волиняки посилати обранців своїх з крайньої необхідности — ні для кого для нас не є честь чи шана...

Сподіваємось проте, що ані „український" епископ Діонізій, ані авантурник „отаман" Оскілко, ані таємниче „Унє" не спричиниться до польської побіди. Коли всілякими шахрайствами та терором-насильствами Поляки й спроможуться на побіду, то булаб це Піргова перемога. — *Марко Луцкевич.*

Яка наука в українських школах?

Пишучи тут про українські школи маю тільки на думці ті школи, що стоять на удержанню краю і підчинені у всьому польській шкільній владі. Називаємо їх також школами з українською викладовою мовою. Направду повинні сі школи носити наскрізь національний український характер. Українська мова і історія, географія і природа України повинні становити головний осередок виховання і навчання. Учительські сили повинні бути тільки української народности. Сього домагається не тільки здоровий розум і педагогічні засади. Також зі становища правного Галичини і на підставі міжнароднього права, Сх. Галичина не приналежна до Польщі і тут не вільно уживати школи яко засобу для поширення польської державности.

Недавно тому попали нам у руки дві картки шкільного зошиту, котрими в якійсь крамниці обвинув крамар проданий товар. Картки сі походять з села Н., долинського повіту, села чисто українського, в якому на підставі урядової статистики на 1462 душ українського населення зголосило всього 49 свою польськість. (У тому селі 27 Жидів, котрих певно вписано яко Поляків). Находимо там задачу шкільну ч. 4. з дня 30. жовтня 1921, яку наводимо дослівно: „Як називається край в котрім мешкаємо? В склад якої держави входить Малопольща? Як називає ся головне місто Польщі? Над якою рікою лежить Варшава? Як називає ся Начальник держави і де мешкає? — Виріб. — Край в котрім мешкаємо називає ся Малопольща. Малопольща входить в склад держави Польскої. Головне місто (тут поправка учителя: Польщі) називає ся Варшава. Варшава лежить над рікою Вислою. Начальник держави називає ся Йосиф Пілсудский, мешкає в Варшаві". — Автор задачі одержав ноту: „Добре".

Такими встрикуваннями впоюється отрую в душі українських дітей. Але на сьому не кінець. Як доходять нас вісти, повітові інспектори (скрізь Поляки) цілою силою настоюють на це, щоби польська мова, польська історія були головними предметами науки в українських школах. При своїх візитаціях на ніщо инше не звертають уваги, а тільки на се, чи учительство доволі успішно працює у тому напрямі. Що ця робота безвпинно йде, що вона становить головну суть навчання в українських школах, про це подбають напевно накинені тут польські учительські сили. А вже прямо цілі оргії відбуваються з наукою польських гимнів і инших патріотичних пісеньок у роді „Нє дами земі" і т. д. Під цим оглядом українські батьки й мами повинні забрати слово. Їм не повинно і не сміє бути байдуже, чого учать їхніх дітей. Вони мусять берегти як ока в голові, дорогі серця і душі власних дітей. Їм не може бути рівнодушне, які слова виговорює їхня дитина, які пісні вилітають з уст дітей. Діти це також українські громадяне. І там, де старші не можуть впрост говорити, там нехай заговорять діти. Бо коли сього не научимо наших дітей, то каміння після руїни заговорить, але воно буде говорити про невольничий дух батьків, які не уміли оберегти як слід сердець і чистих душ українських дітей.

Таке діється в українських школах. Щож говорити тоді про всі ті школи, до котрих ходять головно українські діти, а які перемінено з українських на польські. В слід нашого рахунку маємо таких дітей тепер коло 200.000. Можна уявити собі, які форми мусить прибирати там усе, що польське. І тому не подивуємося, що українські батьки радше не посилають своїх дітей до такої школи, ніж щоби мали дивитися на те, як там збавляють душу їхньої дитини.

Але непосилання до школи — це не є засіб боротьби. Те, що дитина не ходить до школи, відіб'ється на ній самій, відіб'ється на народі, коли серед нього зростатиме число неграмотних. Нашою неграмотністю, спричиненою польською шкільною господаркою, побивали нас Поляки перед цілим культурним світом. Виказуючи велике число неграмотних у нас, заявляли, що наша неграмотність є вислідом нашої неохоти до науки й знання. Непосилати дітей до школи — це тільки вислід охоронити себе від лихого впливу. Але тут треба здобувати позиції, треба будувати, хоч би навіть серед дуже неприятливих умов.

Перше всього вільно позволити на те, щоби переміна викладової мови відбувалася безкарно і без протесту. На це є часописи, на це протести перед відповідальними чинниками. Зібраний матеріял про всі надужиття на полі шкільництва дійде рішучо до відома заграниці. Але треба сей матерял мати в руках. А заграниця має дуже добре вухо до таких справ, як школа й виховання. Сьогодня шанують скрізь у світі право до науки на рідній мові і серед Негрів. А коли сьогодня відбирають таке право великому культурному народови, то воно не полишиться без наслідків. Рішуча постава нашого громадянства осягне свій успіх. Не вільно промовчувати найменшого факту. Усе належить записати до чорної книги, чи крівавої книги, бо тільки таким чином покажемо, як дуже сторожкі ми на справи нашої школи.

Протестуючи й подаючи до загального відома всякі надужиття, не вичерпуємо ще усієї роботи. Скажемо тут одно. Багато українських учительчьких сил пішло на чужину, в далеку Польщу, аби там учити польських дітей. І вони — зовсім певно — сповняють льояльно свою службу. А вже цілком певно не роблять ніщо таке, що могло би визивати польське населення. Вони чують, що попали у чуже море. Ніякої помочі від населення не дістають. Навпаки, переносять тільки докори й шикани мимо сього, що не пішли на чужину з доброї волі, але задля куска сухого хліба, котрого відмовлено їм на рідній землі. А у нас? У нас противно, Ми й у себе чуємо себе як чужі, а чужина почуває себе як в дома. Здається на питання, хто винен, леко відповісти.

Далі треба безумовно подбати про науку дітей в рідній мові. Рішучо можемо сказати, що кожда громада є в силі устроїтися так, аби мати своїх учителів для своїх дітей. Чи це буде приватна школа, чи це буде приватна наука, то тут громада за громадою мусить повстати і мусить поставити на своїм. Нехай замикають, нехай карають, а таки за право до науки треба постояти. Можливо, що варварство візьме хвилево верх, але народ му-

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

ЛИСТ З ПАРИЖА.

В Поліції.

Перша і остання знайомість, яку робить чужинець в країні европейської культури, є знайомість з поліцією. В деяких країнах поліція не домагається від чужинця перших офіціяльних відвідин, бо знайомиться з ним сама. Деякі люде ненавидять до глибини душі офіціяльности та формальности, а чутлива поліція розуміючи це, воліє сама перевірити те, що є таке чесне — як людське імення — і таке невинне — як місце уродження.

Надто мало романтичне життя не дало мені, на жаль, змоги переконатися, наскільки французька поліція є пронизувата, небезпечна і неприємна. Зрештою, не зовсім безпечно і приємно є знайомитись з життям людини, якої одинокою професією є зацікавлення вашим приватним життям, хоча ви не є з нею знайомі. Ми маємо деяку симпатію для звеличуваних літературою детективів, себто для тайної поліції. Одначе для цієї щирої і нетаємної особи, яка стоїть цілий день на середині вулиці замісць памятника, ми маємо щось з погорди і щось з остраху: погорди супроти людини, яка є предметом, і остраху супроти предмету, який нераз ворушиться. Симпатія для детективів є стара як діточі казки, а ненависть до поліції є стара як умовність суспільних форм.

Порівнання ролі, яку відграває в суспільности поліцай як авторітет, може бути прегарно перевірене на французькім і російськім театрі. Префект поліції виступає в уяві французького громадянина як весело-добряча постать, часто джентельмен, який почуває себе погано в своїй смішній професії. Почування своєрідної ніяковости звязане у пересічного Словянина із згуком „поліція" належить до таких неприємних зворушень, що дехто з нас воліє блукати пів години, шукаючи невідомої вулиці, ніж звернутися до чемного французького поліцая, який є захоплений, що може говорити.

Пригадую собі, як перед війною приїхала в Париж дружина одного російського революціонера. На другий день подають їй листок, на якому треба було вписати своє прізвище, щоб на цій підставі одержати поліційну посвідку. Жінку наче жаром всипало:

— Тьфу, яка гидота! і це називається республика! Їду звідсіля до свобідної країни. Яке хто має право питати мене, хто я така і звідкіля? Не підпишу, протестую!

А один з моїх товаришів Французів, який перед війною вибрався до Росії, був так само обурений, коли на кордоні домагалися від нього, щоб він виповнив вільне місце „релігія". Він зробив велику риску.

— „Нельзя". Мусите вписати Вашу релігію.

— Я-ж не був ніколи членом ніякої церкви і не належу до ніякої віри. У Франції це не є обовязкове, розумієте? А в що я вірю приватно, це моя особиста справа...

Для революціонерів, які ціле життя жили інкогніто, їх дійсне прізвище займало таке саме місце, як у цього Француза релігія.

Кожний з нас мав нагоду бачити або навіть брати участь в стихійному явищі, коли юрба людей на улиці стає в обороні „цивільного" проти поліцая, навіть коли діло йде про арешт підзорливого голодранця. Ми не любимо виявлення ні офіціяльної сили, ні авторитету основаних на формальности. Ми бажали би, щоби поліцай мав право арештувати злочинця щойно тоді, коли він є від нього фізично сильнійший, або колиб міг йому доказати словами: чому він має право це зробити на підставі законів вищої моралі.

Вам мабуть відомо, що перший авторітет, який нищить революція — це поліція, а перший, який вона ставить на цьому місці це — поліція. І революційна поліція, коли перестає стежити за порядком на підставі формальних законів, перестає бути поліцією, а стає революціонером і істнує так само формально як лад, який влучно називається революційним.

Сучасна французька поліція має чимало клопоту з чужинцями. Вільсон привіз в Париж своїх 14 пунктів, які дозволяють усім самовизначуватися: не вирішивши ні етнографічних, ні історичних, ні пацифістичних меж для старих та нових народів, полишив усі нові сумніви старій поліції і новим підданим. У Франції поняття національности є тотожне з „підданством", державною приналежністю, і тому на квітках поліційного мельдунку істнує лише одна означка „національність". Поліція мало цікавиться проблемом національности: для неї важливо знати, до якого державного представництва треба звертатися на випадок неприємного конфлікту з чужим додбродієм. Одначе нові національности протестують: вони вели війну і революцію за те, щоб скинути з себе неприємні державні фірми і не хотять розуміти консервативних, практичних звичок поліційного урядування. І французька поліція не може зрозуміти, що Мирова Конференція працювала над розясненням державних і національних питань, аж ось можна вродитися в Галичині, себто бути австрійським підданим, жити чотири роки в Ню Йорку і чотири роки в Києві і не бути ще ні американським, ні російським, ні польським підданим, а тому заявлятись українським підданим в імя проголошеного в Парижі принципу самовизначення.

Я перестав дивуватися консерватизмови французької поліції, коли один наш роздратований історик доказував мені, що я повинен вписувати свою національність в її західно-европейському розумінню, себто не українську, а галицьку. Коли я звернув йому увагу, що нема

сить побідити, стоючи за слушну справу.

А вже перше всього обовязком є, щоби спільними силами допомогти перше всього до основання приватних українських шкіл у всіх містах і місточках, а далі у всіх більших громадах, а вкінці всюди там, де перемінено насильно викладову м ву. Тут праця ще лекша. Треба тільки троха почуття жертвенности на школи. Вже добрих півтора десятка літ поширюємо сей клич жертвенности на школи й культурні установи. А як далеко ще вono до сього, аби кождий почував на собі усю відповідальність за невиповнення сього обовязку. Стращний стогін української школи мусить розійтися по краю вічевим дзвоном. Це сьогодня чуємо часто, як при покликах до жертв на школи, наші люде говорять, що „моя дитина не ходить до школи, тому не буду давати на школи“. Але доля твоєї дитини, чоловіче, не буде инша, як доля нас усіх. Долю твоєї дитини збудують всі инші діти, і що його зусиллями усіх прийде повне право на наше свобідне життя.

Ще раз на закінчення повторимо загально відомий акс ом: „Кождий нарід має таку долю, яку сам собі заслужив!“ Так і наша доля заслужена нами. Від нас залежить, чи і як вона зміниться. Ми віримо, що ми рішучо не пропадемо, що ми вийдемо переможцями у тій страшній затяжній боротбі. Важне одначе це, щоби хвилі побіди не відсувати як найдальше. Сильний, однофронтовий виступ цілого народу у всіх проявах національного, політичного й суспільного життя, приблизить з одного боку хвилю побіди, з другого боку зменшить наші жертви до найдальших меж. А загальна всенародня жертвенність на школи є дуже важним звеном у наших змаганнях!

Памятайте про пресовий фонд „ДІЛО“!
Жертви проситься слати до Кравого Союза Кредитового у Львові (Ринок ч. 10.) на біжучий рахунок „Діла“.

Велика Україна.

Новий голод.

„Красний Ніколаєв“ друкує резолюцію виконкома миколаївської губернії, в якій визнається, що миколаівська губернія й в цім році переживає неурожай й що мешканцям губернії доведеться пережити ще один р к голодних мук.

Безмитний імпо т.

Український совнарком дозволив в цілях піднесення сільського господарства безмитний привоз моторів. В ближчому часі сподіваються прибуття партії американських моторів.

Совітські репресії.

Остатні масові арешти поміж членами повстанських організацій досягли по совітським даним числа 2000 чоловік. Репресії, а також мобілізація 1901 року викликала серед людности загальне пригнічення. Інтелігентів в мобілізованому річникові большевики направляють в Сибір, а селян до Ростова на Дону. Поміж галицькою еміграцією на Україні продовжується організаційна робота і антипольська агітація. Видано брошуру, яка містить список Українців, що сидять по польських тюрмах. Цей список має кілька тисяч назвиц. (A. W.)

„Необходимости нет“.

Харківські „Вісти“ (ч. 193) повідомляють: до одеського відділу соціяльного виховання звернулось товариство української пролетарської культури заснувати в Одесі українську школу. Відділ російського мовою відповів так:

„З огляду на те, що трудова людність одеської губернії знаходиться в повітах, а в місті Одесі є лише дрібно-буржуазний , елемент, іструкторіят відділу соціяльного виховання постановив, що українські школи можуть бути засновані в повіті, в містіж Одесі для робітничої людности в них „необхадімости нет“ (нема потреби)“.

„Продподаток“.

Усі совітські часописи переповнені вістками і статтями про „продналог“, себто харчевий податок, яким знову ущасливлено все селянство. М. и. читаємо там про Чернигівщину таке: „Для найуспішнійшого переведення продподаткової кампанії у всіх повітах на Чернигівшині організують продподаткові тройки“.

Були ріжні системи насильного здирства з селян іхнього добра. „Тройка“ — це якийсь новий винахід.

Періпатії „комуни“.

Фактично істнуюча приватна земельна власність переходить на Україні що-раз нові формальні трансформації. Останні відомости кажуть про „закріплення землі за селянами на 9 років“, — і то чогось не всюди, а у деяких лише повітах, пр. Чернигівському. В звязку з цією заміткою читаємо: „Населення сіл за винятком куркулів ставиться співчуваюче до закріплення. Куркулі незадоволені зменшенням їх уділів“.

Знаючи, кого большевики називають „куркулями“ та що значить на офіціяльній мові „незадоволення“ селян, — можемо з певністю говорити про нові сільськ розрухи і повстання в звязку з новою „земельною реформою“.

Кремінчуцщина.

Харківські „Вісти Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету“ подають таку вістку з кремінчуцького повіту:

„Спекулянти в губернії поширюють чутки про майбутнє ніби то величезне оподаткування худоби. В деяких місцях селяне далися на провокацію і почали інтенсивно спродувати худобу. Радянські органи вжили заходів для боротьби з спекуляцією“.

Значить — усе по старому...

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

З Волині.

Дефензива при виборчій праці.

„Słowo Polskie“ подає: Найшлися політичні приятелі начальника держави в діючій армії, проводирі П. О. В. й разом з тим офіцери другого виділу беруть жваву участь у виборчій агітації на східніх кресах, особливо на Волині. Виступають вони по мандатам так званого „Державного кресового обєднання“, спираючись головним чином на пястовцях. Яко головні агітатори й кандидати на послів виступають: полк. Полякевич (II. від.), полк. Медосіньскі (II. від.), майор Морозовскі, майор Славек (II. вид.), кап. Ульріх, ксьондз Токаржевскі (особистий духов. нач. держ.), полк. Пасхальскі, майор Декчод, Чарноцкі (відомий діяч П. О. В.) і инші. Вони виступають в військових мундурах й користають з відпусток та мають безплатні залізничі білети.

Байкот польської школи.

У місточку Турійськ, ковельського повіту, у свій час закрито українську школу й натомісць навязано людности польську „сьомиклясуфку“. Цю польську школу тепер людність бойкотує.

Таксамо бойкотується польську школу й в селі Штунь, любомльського повіту. Дві вчительки Польки дарма побирають платню.

„Благодать“ зіпсувала.

Повідомляють, що український вікарний епископ Олексій, який у часі свого попування ще (як священик на призвіще Громадський, сам з Холмщини) у церкві послугувався українською мовою, тепер, коли селяне просять його забрати з парохії кацапа й дати священика Українця, бо в противному випадку люде замкнуть церкву — загрожує, що нашле до того села польських жандармів.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Леся Мартовича до Пов. Тов-а Кредитового „Віра“ в Раві Руській.

національности Монако, то він заявив мені емфатично, що проблєма національности є специяльністю історика і тому він знає краще, яку „національність“ слід вписувати.

Не диво, що французька поліція є збентежена, і тому на посвідках тотожности особи виданих моїм землякам можна найти ріжнородні означення: „Росіянин-Українець“. „Росіянин (Українець)“, „Росіянин української національности“ і т. и. Згодом почали вписувати з „походження Українець“, а навіть „національність українська“. Означення походження не завсіди є приємне і ясне. Кожна національність має чимало палких патріотів і безліч патріотичних, непрохaних адвокатів, яких ні предки, ні родичі не мали з тою національністю нічого спільного. Хто виходить поза формальні обмеження стає тим поліцаєм, який замісць дбати про порядок на вулиці, починає міркувати про суть порядку і доцільність його сучасної суспільної форми.

Може саме тому париська поліція дійшла до висновку, що жіноцтво сповнюватиме найкраще канцелярські обовязки в бюрі, де вирішується стільки заплутаних питань. Входите в забруднілий дерев'яний барак, де по двох боках нехайної, довгої світлиці сидить двайцять жінок, здебільша молодих. Вибираєте вільний столик, себто по вподобі, бо всі, здебільша зайняті. Сідаєте і оглядаєте свою слідчу суддю, яка оглядає ваших пять фотографій. (Дехто обурюється, що треба мати аж пять фотографій, немов би кожному з нас не було приємнійше бачити себе пять разів, ніж один раз.) Беруть вас на офіціяльний допит. Мусите знати, де родився ваш батько і мати, їх вік, чи ви були одружені, хто міг би посвідчити з париських громадян: що вас знає... Все це не дуже легко, хоча в межах спроможности. Одначе хто може посвідчити тотожність вашої особи в Київі? Кого з теперішних Киян вписати як свого ручителя? Такі наівні думки вас хвилюють і ви можете ось-ось забути, що справа йде тут про чисту формальність.

Особи жіночого роду перед вами, поруч вас і за вами розуміють це не гірше за вас.

При сумежнім столику чую таку щиру розмову з двома Італійцями, чорними як справа, з якою вони звертаються:

— Скажіть, будь ласка, як може дезертир одержати свою карту?

— Мусить переднійше піти до італійського консуляту.

— Адже там його заарештують.

Сусідка урядовець, з задеркуватим носиком Парижанки, приходить на підмогу:

— Нехай йому хтось із знайомих позичить свій пашпорт...

Це є обєктивність, яку не треба вам подивляти аж на вулиці, коли поліцай стежить спокійно за двома бурлаками, що летять перекидом від стусанів чесних, як порожній пястук.

„Селянсько-радикальна партія“.

Іспас біля Коломиї — центром партії — „Радикальний Голос“. — „Радикальний дуб“.

От невидальщина! В столиці, де резидує такий інтелектуальний велитень, як Павло Лаврук, в преславному селі Іспасі, створено організаційний центр „Селянсько радикальної партії“.

Село Іспас колись було одним з найкращих сіл Коломийщини. Освітно-організаційна і економічна праця тамошнього пароха (пок. о. Балицького) довела до того, що розпарцельовано в селі двірський обшар, пущено в рух громадський млин, положення села економічно поліпшилося, просвіта зросла, багато інтелігенції вийшло з Іспаса. Були там й інтелігентні селянські бесідники, як Михайло Лаврук і Петрук. Та вплив недоварених радикалів (а не радикалів правдивих!), зайва й шкідлива боротьба з попівством, проводжена при помочі наклепів, видумок і насмішок, війна між читальнями „Народньої Спілки“ і „Просвіти“, використовування всіх засобів, щоби тільки світити блудним, проминаючим огником на верху і инші зявища, про котрі тимчасом хочемо промовчати, довели велике село до повної деморалізації. Вже до війни, йдучи понад Прутом до Іспаса, можна було стрінути гуртки парубків, що завзято віддавалися картяному газардови. Бійки, крики і ворожнеча перевернули село горі дном. Наслідок того такий, що сьогодня Іспас — на сором цілої округи — стає осередком розкладової акції серед покутського селянства.

Дня 8. ц. м. появився й орган п. Павла Лаврука „Радикальний Голос“, — „політично-економічний і просвітний тижневик, присвячений справам Селянсько-Радикальної Партії“. Редакція й адміністрація цього маленького свистка міститься в Іспасі, „в домі бувшого посла Павла Лаврука“. За редакцію відповідає син п. бувшого посла Никола Лаврук. Виходило би з того, що редакцією займаються батько і син, і для прославлення свого роду заснували собі чисто родинну партію.

В записці від редакції пишеться, що „по великих трудах удалося нам зібрати між свідомійшим селянством на перший початок“ гроші, одначе не подається виказу жертводавців на пресовий фонд, як це робить кожда газета. Видко, що п. Павло Лаврук і його син встидаються назвати тих „свідомих селян“. Мабуть вони ходять в сурдутах і говорять тільки в ряди годи дуже поганою українською мовою.

В другій статті „Товариші!“ ось як реклямує себе рідня Лаврука: „Проти нас йдуть збитою лавою всякі перекинчики, хруні, свідомі і не свідомі зрадники селянських інтересів. Одні кажуть нам: „терпи хлопе, а спасення буде на небесіх!“ Другі знова удають великих Українців та Гайдамаків, належать до народних (?!) комітетів і ніби оббираються за оборонців наших селянських справ, а в дійсности боронять інтересів пасkарів, та иньших неробів. Вони умисно підкопують серед несвідомих мас недовіря (sic!) до випробуваних селянсько-радикальних провідників, накидують нам свою ніби то народню політику, щоби тільки заколисати до сну народний рух та не допустити до відновлення

радикальних товариств і незалежних Січий.

Браття Селяни і Ви молоді, незіпсуті ще „патріотичними“ фразами інтелігенти — вступайте в ряди нашої свідомо клясової селянсько-радикальної партії! Не зважайте на це, що якийсь там хлоп пристав до попівсько-урядницької партії, або знова що якийсь бувший радикал відступив від нашого прапора і опинився між спасаючими Русь-Україну попами та паскарями. Зрадники лучаються скрізь, не бракує їх і у нас“. — Ой, то правда, а яркий доказом цього є поява „Рад. Голосу“.

В третій статейці „Кричіть!“ п. Павло Лаврук робить собі рекляму, послугуючися авторітетом д-ра Кирила Трильовського. „З Кирилом Трильовським ви дешевенько розправилися — гукає Лаврук на адресу своїх противників — і взялися до корчовання старого радикального дуба Павла Лаврука. Та при цім трісли ваші скажені зуби. Отож підіть до коваля направити ваші клеваки, бо інакше нічого не вдієте. За Павлом Лавруком стоїть цілий селянський народ, бо знає хто він є“.

Хтож то є той „радикальний дуб“?

Це пів-грамотна людина, крикун і демагог, що при помочі широких ліктів виплив на верх. Розуміється, „селянський народ“ дуже добре знає, хто він є, і належно оцінить його ганебну ролю у важкім лихоліттю. Павло Лаврук постійно їздив на конику, що — мовляв—хлоп найкраще розуміє хлопа і знає його болі та буде його боронити. Одначе свідоміші селяне инакше оцінили його демагогію. Коли при других виборах загального голосування до австрійського парляменту, п. Лаврук заявився в Балинцях і почав плести небилиці, що до парляменту слід конче вислати „кожух“, себто його, то один з селян так йому сказав: „Ая, ая, конче мусимо післати Павла до Відня. Нема ради, треба, аби й хлоп там був. Инші повіти виберуть інтелігентів, підуть вони до Відня, будуть мати багато клопотів і роботи. А там у Відні наші посли мають свій клюб, хату, в котрій треба порядок давати. От, пішлім ми Павла, най він там тримає порядок в хаті, як инші посли будуть в парляменті працювати“. Та Павло Лаврук і порядку не тримав, лише сидів собі в Іспасі, побирав дієти за посольську працю і побільшував майно.

На прикінці своєї реклями пише П. Лаврук: „Від Вашого голосу, Браття Селяни, залежить наша будучність“. Не від праці й організації, тільки від голосу. Лаврук може бути певний, що й той голос не піде по лінії його задушевних мрій, хоч би п. Пьонтек приїздив до нього ще частійше, як приїздить.

Очевидно, поява „Радикального Голосу“ і лавруківської партії якраз в часі польських виборів ясно вказує, що на умі у п. Лаврука і в п. Пйонтка. Не о „Народні Спілки“ і „Січи“, але о панську ласку, о нові дієти йде. Кажуть, що для охорони резиденції Павла Лаврука має прийти до Іспаса польське військо.

Наш народ запамятає собі поведення п. Лаврука в найтяжчому часі і оцінить по заслузі його громадянську роботу та кириню.

Галицькі відносини.

Компетенція наглих суд в.

До тепер було ще неясно і невиразно як широко сягає компетенція наглих судів і хто їх має виконувати. Тепер довідуємося, що навіть громадські війти повноуповажнені правом скликувати наглі суди і видавати засуди. До нашої редакції попав такий документ:

L. 184/922.

Zwierzchność gminna w Leszczanach.

Jeżeliby ktokolwiek będący głową domu (z wyjątkiem obłożnie chorych lub bezwładnych w nogach) odważył się nie jawić się osobiście zaraz po bębnieniu na dzisiejszem zebraniu gminnem narazi się na postawienie go w przeciągu 2 godzin pod sąd doraźny i może być w rezultacie powieszonym lub rozstrzelanym!!

Od szkoły do Turzanki posłać kurendą.

Zwierzchność gminna.

Leszczany 27. września 1922.

Підпис війта і гром. печатка.

Що за широка компетенція і розум у польських війтів!

Фільварки горять.

Як доносить „Газета Поранна“ в селі Бережниці малій пов. Збараж підпалено фільварок Мечислава Конопацкого. Згорів фільварок, пять коров і 400 кіп збіжжа. На місце випадку приїхала поліція із Збаража та Тернополя.

Із життя Стрийщини.

Виборчі приготовання в Стрийщині ідуть повним темпом: військо, кінота і піхота з машиновими крісами, з комісарем староства налітає на кожде село, силуючи назначених через презеса окр. комісії виборчої Орского, радника суду, заілого вшехполяка — сільських комісарів приймати декрети і підписувати виборчі лісти зладжені рукою поліційників. Із селян стягають тяжкі контрибуції в збіжжу і грошах, а презес Орскі сипле карами на „опорних“ комісарів по 200.000 мп. і грозить іще висшими карами. Притиснені комісарями, війти щоб підписували лісти виборчі і давали на них печатки скликують своїх громадян, а громадяне гордо відповідають комісареви, що і військо будуть держати у себе а печатки не дадуть і до виборів не підуть. Гідности виборчих комісарів не приймають не лиш українські селяне, але також Жиди, Німці і латинники, котрі говорять: „ви тепер нас знаєте, а як парцелювали землю, то нас не бачили, тільки мазурів“.

В Стрию від поліції аж кишить. Тайна охрана гуляє і за царських часів так не гуляла. Дня 5. жовтня в саме полуднє арештував тайний агент на ринку в Стрию о. Каленюка з Пісочної, теольоґа Лукомського і студ. Шанковського за те, що йшли три разом. Поліція випустила їх по полудни заявляючи ось що: „Przepraszamy bardzo, żeśmy aresztowali, ale nie radzimy inteligencji ruskiej ze wsi pokazywać się w Stryju zwłaszcza w dnie targowe, bo inteligencja ruska ze wsi jest bardzo wrogo usposobiona do państwa polskiego“. Чим ближче вибори, тим більший терор і тим більші масові арештовання. При арештованню поліція уживає провокаторів і так арештований до цего часу з Конюхова: Осарський Іван, Лисенко Мих., Пелиничка Мих., Брик Микола, Біраковський Федьо, Дружинець Петро, Войцехович Влад., Андріїв Михайло, Брик Іван, Кліщун Іван; з Дашави: Олекса Галій академік, Михайло Стефанів, Костів, Гошко і тов. разом їх 9. В Сіхові арештовано 7 сільських хлопців. В Лукавиці 7 сільських хлопців. В Стрию арештовано адвоката д-ра Ілярія Бачинського. Поліцейські говорили до себе: „właściwie nic u niego nie znaleźliśmy, ale niech sobie trochę posiedzi“. Заарештовано мундантку з канцелярії Бачинського Кароліну Дирнилівну, а її родичів побито. Арештовано Богдана Ніжанковського сина бл. п. Остапа Ніжанковського. Антона Грубського. Йосифа Вацівського, Івана Сухаря, Н. Петрина, Евгена Яцкевича, Мечислава Вагана, Кеніґа (Жид). Арештовані перед б. тижнями Еміліян Грубський, Льонгин Лотоцький, Іван Корчинський, Остап Микетка, Галій, Спарнияк і Стеців розпочали сьогодня голодівку. Переведено ревізію в „Народнім домі“ і в Українськім Касині, де арештовано студ. Сухара Івана. Навіть в церкві переводжено ревізію. Часть арештованих віддано вже судови, але дехто іще на поліції, де їх по варварськи бють і допитують.

В Голуботові арештовано війта Н. Дроня за те, що не хотів підписати виборчої лісти.

Реванж.

Польська боївка спалила в Стрию будинки Українця Улицького, якого син утік на Чехословаччину перед переслідуванням поліції. Деякі українські приходства записані на індексі польських боївок. Селяне стережуть будинків своїх священиків.

До о. Андрія Пеленського в Лисятичах загостив поліційний провокатор, котрий спричинив арештовання студ. Демяна Пеленського.

Дня 19. вересня 1922. в Волосткові пов. Мостиска підпалено будинки щирого і діяльного Українця Гринька Бущака. Пожежа знищила 3 загороди враз з сьогорічним збіжжам, пашею і господарськими знарядами. З погорілих предметів тільки будинки були обезпечені в Товаристві „Дністер“ і то на передвоєнну вартість. Шкода йде в грубі мільйони.

Наглий суд в Стрию!

З поміж арештованих в останніх днях в Стрию стає 12. ц. м. перед наглим судом Михайло Стефанів з Дашави, якому закидують польські власти убийство одного з наказних війтів у Стрийщині.

Обжалованого боронять д-р В. Старосольський зі Львова і д-р А. Гарасимів зі Стрия.

Польські вибори і Сх. Галичина.

Косівщина.

Шалена дурійка обхопила наших сусідів. Всі урядові особи від старости до писарів по селах тільки й мають журі і роботи, що з розписаними виборами. Наганяють людей гейби стадо, грозять карами, вязницею і заразом обіцюють облесно ріжні ласки, які спливуть на нарід, коли виберуть посла, що за їх долю подбає під їх опікою. Таких сталених послів зазнав наш нарід чимало за небіжки Австрії при старостинських виборах і кандидатах. Ріжні агенти снуються по селах а хруні знайдуться в кождім селі, що за панську ласку запродали би народну честь і совість а хотьби й рідну маму. Ті вже пильнують, щоби люде не мали нагоди почути слова правди, а як знайдеться людина отверта і скаже правду, то вже бунт готовий. Велику ласку має війт з Жабя, ославлений Дутчак. Се назначений кандидат на посла, а щоби люде за ним були, агенти обіцюють сіль, цукор, кукурудзу для кождого села. Тепер кукурузи не дістане ні в Косові ні в Кутах; за 1 кг. кукурузяної муки платить Гуцул по 400 мп. і то його щастя, як дістане, а соли і то дорогої обмаль. Чи знайдеться богато, щоби тим обіцянкам повірили, ледви, бо Гуцули знають аж надто добре, як до тепер про них дбали і як то з обітницями бувало. Народ має думку свою і орієнтацію, тай знає, яка панська ласка. Зазнавав він через три роки не мало катування і грабунків, а пролита кров та слези не падуть на марно. На тайній раді виборчих комісарів з панів, писарів, війтів та кількох Українців учителів, радили, як би то наших Гуцулів переробити на „верних кресофуф“, не таких, як мазури, бо ті панів не конче люблять, тай знають, яка їм плата належиться.

Кари за резиґнацію.

Окружна виборча комісія ч. 52. в Стрию дає собі духа, накладаючи грошеві кари на Українців, що зреклися членства у виборчих комісіях. До численних відомих засудів приходиться додати отсей новий. Громадяне з Томашівців пов. Калуш одержали таке письмо:

L. 381/O. K. W. Stryj 28. września 1922. Do Panów 1) Wasyla Tabaczuka, zast. członka przez Starostwo mianowanego, 2) Mikołaja Kondrata i 3) Eljasza Tabaczuka, zast. członka komisji obwodowej wyborczej Nr. 58 w Tomaszowcach p. Wojniłów. Ponieważ Wny Pan uchyliłeś się od przyjęcia godności tu wyżej wyszczególnionej obwodowej Komisji wyborczej Nr. 58 w Tomaszowcach, przeto po myśli art. 26 ustawy o ordynacji wyborczej i noweli do ordynacji wyborczej, nakładam na Wn. Pana grzywnę w kwocie 200.000 mp., słownie dwieście tysięcy marek polskich i odnoszę się jednocześnie do Starostwa w Kałuszu o ściągnięcie orzeczonej grzywny. Przeciwko niniejszemu orzeczeniu służy Wn. Panu odwołanie się do plenum komisji, które jednakowoż nie wstrzymuje postępowania egzekucyjnego. W wypadku dalszego wzbraniania się grzywna w powyższej wysokości będzie powtórnie nałożona. Przewodniczący O. K. W. Nr. 52. (підпис нечиткий).

Раз карають за „політику“, — кажуть наші селяне — а цим разом карають за те, що хтось не хоче займатися „політикою“. В кождім випадку кари по 200.000 для селян, що держать ледви по півтора штуки худоби, це формально катастрофа для їх господарства. Як що це свіжий спосіб міністра фінансів наповнити порожню державну скарбницю, не шкодило би його опатентувати як зразок для деяких закордонних фінансістів.

Преса.

Совітська преса про Східну Галичину.

Від деякого часу совітська преса на Україні присвячує богато місця справі Східної Галичини, та інформаціям з нашого краю.

Харківські „Вісти“ з дня 25. серпня поміщують обширну статтю, в якій обмірковується становище Східної Галичини на міжнародній арені.

„Політика польського уряду в обсадженій країні викликала гостре невдоволення серед селянських мас. Вісти зі Східної Галичини нагадують початок горожанської війни в Ірляндії.

В иншому числі під рубрикою „Повстанський рух у Східній Галичині“, „Вісти“ передруковують всі інформації польської та української преси про террор і „саботажі“ у Сх. Галичині.

Велику увагу звертають „Вісти“ і до справи автономії, про яку пишуть, що Українці автономії не приймуть.

В справі виборів „Вісти“ констатують солідарність всіх галицьких українських партій в боротьбі за незалежність Сх. Галичини.

Відношення совітської преси до уряду З. О. У. Н. Р. країнє вороже. Совіти побоюються, що на випадок унезалежнення Східної Галичини, цей край стане осередком і Піємонтом українського національного руху і поширить свої впливи на Велику Україну.

Довкола грецько-турецького конфлікту.

Умови союзників.

З Царгороду доносять, що ген. Ґеррінґтен предложив Ісметові Паші зміст конвенції, яку зредаговано в порозумінню з ген. Шарні і Монбель. Конвенція предбачує зворот Тракії Туреччині під умовою, що невтральну смугу встановить мішана комісія. Це має на меті забезпечення військ і свободи проток.

Голоси анґлійської опозиційної преси.

„Морнінг Пост“ обговорюючи випадки на Сході пише, що Льойд Джордж вів політику, яка закінчилася нещасливо для держави, для нього і для його товаришів.

„Дейлі Експрес“ думає, що політичний неуспіх Л. Джорджа у східній справі потягне за собою втрату його авторітету,

„Уестмінст. Гезет.“ звертаючи увагу на домагання перевести нові вибори, висказує переконання, що народ заявиться за такою політикою, яка буде цілком противна дотеперішній політиці Л. Джорджа.

Анґлійська кабінетна рада.

З Льондону доносять: Кабінетна рада на веч. засіданні розглядала звіт лорда Керзона про перебіг париської конференції і про тимчасові ухвали, що торкаються приготувань до мирової конференції.

Просьба о відложення евакуації.

Пат доносить з Атен: Посли з Тракії до грецького парляменту вислали до Венізольоса телеграму з просьбою відложити якнайдальше реченець евакуації Тракії Греками. Таку саму телеграму вислано до Поанкаре, Л. Джорджа й архиепископів Парижа і Кентенбері.

Домагання совітів.

„Н. Фр. Пр.“ доносить з Берліна, що Чічерін задумує вислати нову ноту до держав союзників, де буде домагатися допущення Росії, України і Ґрузії не тільки до участи в переговорах в справі проток, але також в мировій конференції.

Венізельос про Сх. справу.

Венізельос заявив представникови „Дейлі Телеґрефу“, що положення на Близькому Сході проясниюється. Управильнення цеї справи залежить виключно від делегатів в Муданії.

Константин в Палермо.

Німецькі денники довідуються, щб б. грецький король Константин побуде 2—3 місяців в Палермо, після чого переїде на постійний побут до Парижа.

Вісти з Анґори.

З Анґори доносять, що Нуредін Паша виїхав вже зі своїм штабом зі Смирни, щоби обійняти начальну команду над армією Кемалістів.

Кемаль Паша прибув до Бруссі і відбув 11. ц. м. конференцію з ген. Геррінґтеном, після чого виїхав до Муданії.

Турецьким послом в сов. Росії іменовано анґорського міністра здоровля Різа Нурі.

З польських справ.

Macht sich wichtig!

Польський міністер заграничних справ, як подає „Хвіля“ в окремій кореспонденції з Варшави, у розмові з представниками заграничної преси сповідався, чому Польщу інтересують події на Близькому Сході. Отже Польща боїться розширення випадків, які можуть захопити її сусідів, а друге: потерпає за польські інтереси на Чормім морі (sic!). „Польща — сказав п. Нарутовіч — остане вірною засаді свободи проток і уважає за свій обовязок зробити все можливе, щоби оминути небезпеку нового конфлікту“. Він є переконаний, що Польща може й мусить відіграти поважну ролю в зусилях, які змагають до оборони союзників на випадок атаків на них.

Міністр фінансів уступає.

У варшавських правительственних кругах від кількох днів курсує вістка, що міністр фінансів Ястшембскі уступає. Хто після нього мав би обняти уряд друковання паперових грошей, поки що не відомо.

Отворення шлеського сойму.

На отворенню шлеського сойму польський премієр в інавгураційній промові наговорив, які то благодати мають спасти на Шлеськ під крилами Польщі. Між иншим прибобіцяв „безоглядну безсторонність правительства“. Цікаво, чи вірять в це Німці.

Виборча статистика.

„Монітор польскі“ подає урядовий спис ліст державних до сойму і сенату. Короткий перегляд: Ліста ч. 1, ПСЛ. — „Пяст“, кандидатів 78 до сойму і 19 до сенату. Ліста ч. 2, ППС., кандидатів до сойму 95 і 19 до сенату. Ліста ч. 3, „Визволене“ і „Левіца людова“, кандидатів до сойму 96, до сенату 24. Ліста ч. 4, Жидівський „Бунд“, кандидатів до сойму 11. Ліста ч. 5, Комуністичний союз міст і сіл, кандидатів до сойму 32, до сенату 10. Ліста ч. 6, Ради Людове, канд. до сойму 41, до сенату 14. Ліста ч. 7, НПР., канд. до сойму 57, до сенату 12. Ліста ч. 8, Християнський Звьонзек Єдносьці Народовей, канд. до сойму 80, до сенату 20. Лісти ч. 9 нема, бо відвернена може дати ч. 6. Ліста ч. 10, Унія Народово-Паньствова, канд. до сойму 38, до сенату 11. Ліста ч. 11, Жидівський Робітничий Виборчий Комітет, канд. до сойму 7. Ліста ч. 12, „Народове Зєдночене Людове“, „Польське Центрум“, канд. до сойму 80, до сенату 4. Ліста ч. 13, Стапіньчуки, канд. до сойму 16, до сенату 4. Ліста ч. 14, Мішанський Центр., канд. до сойму 34, до сенату 11. Ліста ч. 15, Хлопська Партія Радикальна, канд. до сойму 34, до сенату 8. Ліста ч. 16, Бльок нац. меншостей, канд. до сойму 39, до сенату 11. Ліста ч. 17, Східно-галицькі сіоністи, канд. до сойму 14. Ліста ч. 18, Комітет виборчий інвалідів і здемобілізованих жовнірів, канд. до сойму 16. Ліста ч. 20, Жидівський демократичний бльок людовий, до сойму 6. Ліста ч. 22, Паньствове Зєдночене на кресах, канд. до сойму 11, до сенату 4.

Совітська Росія.

На Далекому Сході.

З Владивостока повідомляють, що війська приамурського правительста під командою генерала Молчанова перейшли у наступ й зайняли місто Усурійск. Ген. Дідеріхс перебуває в Нікольску.

З Токіо офіціяльно повідомляють, що 27. вересня закінчилась евакуація японського війська з Приамурської области.

Совітські закупки в чехословацькій републиці.

Совітська торговельна місія в Празі закупила в Чехії сільсько-господарських машин на 4,500.000 чеських корон. Машини мають бути перевезені на Сибір.

Чужоземні представники у Карахана.

Радіо з Москви повідомляє, що в звязку з подіями на Близькому Сході й напруженим становищем в Дарданелях, у Карахана був англійський представник в Москві, турецький посол і делєгат французького парляменту Ерріо.

Совітський гимн.

Ученик московської консерваторії Лердович склав сов. гимн. Слова гимна написано Городецьким. Новий гимн буде виконуватись скрізь поруч з інтернаціоналом. Бердовичу, яко премію, видано 10 міліярдів рублів, 20 арш. сукна і рояль Беккера.

Покотлення терору.

В Москві продовжуються арешти і ревізії. Арештовано всіх членів біржі, багато керманичів трестів, комерційних агентів й служачих державного банку. Б'ржа перебуває нечинною. „Правда“ пише, що всіх комерційних агентів, що підривають економічний фронт, треба розстріляти.

Звільнення Рикова.

Звільнений з посади заступник голови загально російського совнархозу Риків.

Договір Урквартa — Красіна відкинений.

7. жовтня за підписом Леніна оголошено таку постанову совіта народніх комісарів: „Совіт народніх комісарів, признаючи на підставі своїх попередніх заяв, що участь закордонних капіталів в господарському відношенню є дуже бажаною, а зокрема визнаючи необхідним завязання договору на відповідних умовах з російсько-азійським зєднаним товариством, вважає, що дуже широка область концесій і їх господарське й політичне значіння вимагає перш за все приязних постійних і урегульованих відносин між совітською республикою й урядами тієї держави, в якій знаходиться центр російсько-азіятського зєдиненого товариства. Між тим останні кроки англійського уряду, які фактично виключили Росію від участи на рівних з иншими державами підставах в обороні її істотних господарських інтересів не утворюють вище зазначених бажаних відносин. При цих умовах совіт народніх комісарів постановляє: „попередній договір, підписаний в Берліні 9. вересня 1922 року Урквартом й Красіном відкинути“.

Красін подасться до димісії.

З Риги звідомляють, що можливо, що Красін подасться до димісії, тому що ВЦІК відкинув ратифікацію договору Красін-Уркварт.

Дописи з краю.

Микулинеччина пов. Тернопіль.

Культурно-освітний рух. Парцеляція.

Від коли в цім кутку подільськім відновлено по селах товатиства, почало просвітне і культурне життя дуже гарно розвиватися. Роблять і піддержують цей рух інтелігентні, патріотичні і небоязливі одиниці.

В Ладичині взялись до роботи М. Фуртак, Гаврилюк і П. Куревич. По відновленню Читальні, відреставрували читальняну хату і дали можність аматорському гурткови відограти у власній салі вже дві вистави. Тепер приготовляються до третьої.

В Конопківці зорганізував при читальні аматорський гурток Гр. Весоловський з Микулинців і з К. Озєранцем вивчив одну штуку, яку аматори гарно відограли. Тепер приготовляються до вистави „Украдене щастя“ Франка.

Минулого місяця ожився і Настасів завдяки гром. Лазуті з Мишкович. Відновили читальняний дім і дали кілька вистав. Студент Лазута працює не лише у свому селі Мишковичах, де відновив читальню, заложив кооперативу і час до часу з місцевим амат. гуртком дає вистави, але піддержує сусідні села. Пробудивши Настасів, взявся до праці в Чарторії з п. О. Демчуком.

В Луці Великій осів непринятий до служби почтовець Іван Брикайло. Він відновив читальню, заложив у селі кооперативу і дав кілька вистав, обнявши провід аматорського гуртка при місцевій читальні. Взявся в останнім часі до праці в сусіднім селі Біцнева.

В Кривках, Лучці і Волі Мазовецькій працює Волод. Мартиневич з Микулинців, а помагають йому місцеві свідомі одиниці. В Лучці Ант. Криворучка і П. Тихостут. Вони помогли зібрати аматорський гурток, який дав уже одну виставу а другу поиготовляє. В Кривках помагає В. М. молоденький селянин Волод. Заяць і семинарист М. Шевчук. За їх стараннням відбулось в селі дві вистави, а в приготуванню третя. В Волі Мазовецькій, селі зовсім занедбанім, найшлося двох людей, М. Афінович і П. Стахів і ті не дають спати бодай молодіжи. Старим уже ніщо не поможе. Дано в селі одну виставу, якій були дуже противні наші „любі сусіди“, а головно заїлий „людовець Стах Сюдмак, вислужений австрійський жандарм. В день вистави збирав по Поляках підписи до протесту, щоби не допустити до вистави, але ніщо не зробив. Зі злости зібрав також польський аматорський гурток і дав виставу.

В Прошові працює Демків, у Сушні Гевський, в Остальцях Слюзар, а в Заставю Беднарчук. При кожній читальні є гарна книгозбірня, яку справлено з доходів вистав і кожна читальня передплачує одну або і кілька часописей.

Треба тепер тим одиницям, що працюють по цих селах, звернути увагу на кооперативну роботу і конче постаратись, щоби в кожнім селі була відкрита кооператива. Зимою не всюди можна давати вистави, але зате можна давати відчити, які селяне дуже радо слухатимуть, або читати їм книжки з обсягу рідної історії, літератури і т. д., а потрібні гроші на книжки дасть дохід з кооператив.

В місточку Микулинцях відреставровано вже читальняний дім і аматорський гурток підготовляє вистави, насамперед „Невольника“, а потім „Наймичку“ і „Борців за мрії“.

Дуже гарно йде в наших сторонах парцеляція. Нпр. гр. Бавоaровський продав посілість в Митниці і з того купили Адам Ленчовскі, судовий начальник з Микулинців 25 моргів, Волод. Жеховіч 18 моргів, почтовий офіціял, обі нежонаті, Давид Енгель з сином 50 моргів і розуміється їм земельна комісія заінтабулює, а селянин, як купить морг поля то треба великої ласти, щоби йому заінтабульовано.

Звісний.

Броди.

Відновлення діяльности філії Т-ва „Просвіти“ у Бродах.

По причині военного і повоєнного лихоліття не заходив довгий час спасенний луч просвіти у цей закутинок нашого краю, де перед світовою війною запустив він на твердій опоці вже глибокі коріння. За почином гуртка студентів в Бродах і околиці скликано на день 1[illegible]. вересня 1922 р. загальні збори філії в Бродах, на яких явилося около 40 усасників. Межи присутніми було 5 священиків, кілька селян, кілька урядників та учителів, одна женщина, решта академічна молодь. Відсутність селян спричинена тим, що про скликання зборів не повідомлено свідомих селян скорше. Нехай воно буде для нас на будуче наукою, що про них не сміємо забувати, противно, в час повідомл-

ти, бо много є охочих послухати про справи, які їх доторкають. Думаємо, що аранжери не щадили своїх трудів просити наших свідомих селян на збори філії, однак може це було трохи за пізно. Не від річи можнаб пригадати, що наше патріотичне священство не відкажеться з горожанського обовязку подавати парохіянам про подібні случаї до відома у відповідний спосіб.

Збори філії відкрив член виділу філії з 1913 р. о. Адріян Зафійовський, катехит в Бродах, згадав про померших членів філії, відтак предложив внесення на вибір голови зборів ВП. п. Северина Левицького і Івана Ганчарика на секретаря.

Голова п. С. Левицький привитав делегатів Головного Виділу ВП. Магаляса Семена і Підковича Антона, почім промовляв перший на тему задач філії і читалень під сучасну хвилю. Відтак вказував другий делегат Головного Виділу на значіння освіти в життю народів потребу поширення її серед нашого народу. Вкінци згадав про історію філії в Бродах по актам Матірнього Т-ва. о. А Зафійовський доповнив як член послідного виділу історію філії, причім додав, що з майна філії нішо не осталося крім погруддя Т. Шевченка.

До нового виділу Філії увійшли: як голова о. Василь Павула, як м. голова д-р Теодор Жовнірчук, як скарбник Петро Шумський, як бібліотекар Северин Левицький, як секретар Іван Ганчарик, як виділові о. А. Зафійовський і Степан Назаревич, як заступники: Олекса Качор, о. Микола Демчинський і Карчемний, як Контрольна комісія: о. Петро Мінко, Юліян Цісик і Омелян Степанишин.

Делегат Головного Виділу п. С. Магаляс передав щирий привіт нововибраному Виділови і поставив дезідерати для осягнення цілий просвітного Товариства.

О. А. Зафійовський промавляв в справі повітової бурси, яка з причини недостачі средств не може відбудуватися, по знищенню спричиненим війною і просив нововибраний виділ зорганізувати в повіті комітети, яких задачею було би збирати фонди на бурсу, щоби тим способом не доводити до зменшення фреквенції української молоді в школах.

О. В. Павула подякував за вибір, заапелював до всіх членів виділу як також і до всіх присутних до піддержування його стремлінь на просвітнім полі, щоби тяжкі обовязки в тім напрямку були розложені на всіх свідомих людей української національности.

Ухвалено отсі резолюції: 1) Зєднувати членів до Матірнього Товариства системою трійки. 2) Складати членські вкладки за рік 1922 у висоті 500 мп. і 3) Уділяти в міру потреби інформації і правні поради для населення повіту в канцелярії Філії референтами.

Відтак відбувалися вписи членів.

На зборах ведено у повисших справах оживлену дискусію аж до пізного вечера, так що можна надіятися, що започаткування не заведе покладаних надій на людей, які в почутю горожанських обовязків щиро займуться працею над піднесенням культурно-просвітного, а тим самим народнього богатства та добробуту серед широких мас нашого народу. *Участник.*

ТЕЛЄГРАМИ.

Підписання договору.

Царгород. (ПАТ.) 11. X. Договір у Муданії підписаний.

Муданський договір.

Царгород. (ПАТ.) Вчорашнє засідання муданської конференції націховане було згодою, з якою коаліційні генерали працювали спільно з турецькими делегатами. Підписаний протокол згідний з останньою париською конференцією. Містить 14 уступів: уст. 1) Грецькі війська мають до 14 днів кинути Тракію, 2) грецька цивільна адміністрація і жандармерія мають уступити як найскорше. 3) Тогож дня мають відійти з Тракії грецькі власти й цивільну адміністрацію мається передати союзникам; вони того самого дня віддадуть турецьким властям. 4) передання власти в Тракії мусить послідувати до 30 днів від хвилі повного опорожнення Тракії з грецьких військ. 5) турецькі цивільні власти будуть поліційними властями. Їх число усталиться так, щоби вистарчало до вдержання порядку. Усталення цього числа оставиться Туркам з застереженням, що його затвердять коаліційні генерали, 6) Відмаширування Греків і обсада Турками відбудуться під контролею коаліційної комісії. Вона для цієї ціли займе найголовнійші осередки. Ця комісія мусить зробити все, щоби не допустити до евент. ексцесів. 7) Крім цієї комісії коаліційні військові контінгенти обсадять сх. Тракію. Ці контінгенти не можуть перевисшати 7 баталіонів і оставатимуть під приказами міжкоаліційної комісії. 8) Міжкоаліційна комісія і військові контінгенти заберуться до 30 днів по евакуації Тракії грецькими військами. Відворот може відбутися вчаснійше, на скільки союзники переконаються, що пороблено зарядження, потрібні для охорони грецького населення. 9) Грецькі власти заберуться з усіх невтральних стреф над протоками. Нові невтр. стрефи усталить мішана комісія, що складатиметься з коаліційних старшин і з одного турецького старшини. 10) На царгородському півострові пошириться коаліційну окупацію в сх. напрямі, аж до точки, що лежить 7 км. на півн. захід від місцевости Падима, а дальше до лінії, що йде через Істрандік, Кіхталію, Кару, Койкеур, Флядіну, Кальсратіну. Всі ці місцевости припадуть внутр. стрефі. 11) На півостр. Галіполі невтральною стрефою буде: весь півостров, на півд. від лінії Балья, Бурну, Булаір. Також околиця Гогглюк належатиме до стрефи. 12) Ангорське правительство зобовязується шанувати невтр. стрефи аж до дня усунення з них коаліційних військ. 13) Ангорське правительство зобовязується не перевозити ніяких військ до Тракії і не творити там ніякої нової армії до хвилі заключення мира. 14) Конвенція входить у життя в три дні після підписання. (Слідують підписи делегатів Англії, Франції, Італії, Туреччини і Греції).

Абдикація султана.

Льондон. (ПАТ. Райтер. „Морнінг Пост" пише, що султан окончено зголосив свою абдикацію. Нар. Збори рішили прийняти цю абдикацію.

Султанські договори неважні.

Царгород. (ПАТ.) Авас. Фінансовий комітет Ангори звідомляє, що всі конвенції, договори, умови, і декрети в економічних справах, видані правительством султана 1920 р. є неважні від 16. марта.

РІЖНІ ВІСТИ.

Бенеш у Венеції.

Аг. Стефані доносить з Венеції, що чехословацький міністер зак. справ д-р Бенеш видав обід в честь міністра Шанцера і італійської делегації. Відтак відбулася довша конференція м-ж Бенешом і Шанцером, після чого Шанцер відїхав до Медіоляну. Бенеш остав, де стрінеться з іт. міністром фінансів Параторе.

Розправа проти вбивців Ратенава.

З Ляйпцігу доносять, шо розправа проти вбивців Ратенава продовжується. На розправі 10. ц. м. закінчено переслухання обжалованих і приступлено до переслухання свідків.

Барту головою репараційної комісії.

Аг. Аваса доносить, що Барту розпочав урядування, як делегат Франції в репараційній комісії. Вибрано його головою комісії.

Переговори в справі вирівнуючих виплат.

Німецькі денники доносять, що дня 13. ц. м. розпічнуться в Берліні переговори в справі вирівнуючих виплат. В переговорах візьмуть участь представники Англії, Франції і Бельгії.

Перед вибором нового н-м. президента.

„Льокаль Анцайгер" доносить, що серед німецьких правих кол ведуться вступні переговори в справі спільного кандидата на президента держави.

Російсько-японська конференція.

Аг. Роста звідомляє що останнє засідання російсько-японської конференції відбулося 25. вересня. Японський делегат заявив, що обсада півн. части Сахаліна була забезпекою перед подібними подіями, які склалися в Миколаївську. Японська делегація думає, що з огляду на теперішнє положення дальше вести конференцію неможливо. Йоффе відповів, що російська делегація стреміла все до порозуміння з Японією. Російська делегація протестує проти обсади російської території японськими військами. Російська делегація відїхала до Пекіна.

Президент контр. комісії помочі Австрії.

ТК. доносить з Риму: Італійське правительство іменувало Бенедуче президентом контрольної комісії для позички, яку мається дати Австрії. Бенедуче близький приятель Нітія, належить до партії реформістів, давнійше був міністром публичних робіт.

Еріо вдоволений?

Телегр. Комп. доносить з Москви: Еріо заявив денникарям, що є вельми вдоволений із своєї місії в сов. Росії. Еріо вислав на днях листа до Поанкаре домагаючись радикальної зміни становища Франції супроти совітської Росії. Еріо домагається м. и. також віднови торговельних взаємин між обома державами.

Конференція англійських консерватистів.

В. Б. К. доносить з Льондону, що консерватисти у Валії скликали на 20. ц. м. конференцію, на якій піддадуть ревізії своє становище супроти англійського уряду.

Поворот Фр. Буйльон.

„Н. Фр. Пр." доносить, що Франклін Буйльон виїхав 7. ц. м. з Царгороду назад до Парижа.

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.* 1—4

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Як мати успіх у жінок.

Передмова.

Колись, колись, років 25 тому назад, я читав оповідання гумориста Аркадія Аверченка на ту же тему.

Мені страшно, я боюсь, що жорстокий критик Білецький знайде тут і контр-факцію і, крий Боже, навіть самий плягіят.

Але, нехай шановні читачі, щиро мені повірять, що я вже грунтовно позабув те, що читав, а мої поради, то є продукція моєї практики, мого спостереження, і я ручуся за кращий успіх. Нічого нема нового під місяцем і, може деякі поради вже подав і Аверченко, але, вірте мені, і він того не вигадав, а тільки зауважив і записав.

Отже починаю:

Спосіб перший.

Найкраще його назвати „мопасанівським" по імени його автора: „Шлях до серця матері — через дитину". Так сказав великий знавець жінок.

Одначе сей спосіб має дуже великий дефект: його даремно прикладати до дівчини, або до гарної пані, що не має дітей.

Проте, коли діти є, то сей спосіб ділає дуже скоро і певно. Особливо рекомендується для людей скромних і нерішучих, що не насмілюються зараз же після першого знайомства компліментувати жінок. Для сього чудесно надаються діти.

Наприклад, ви кажете! „які гарні очі має Катря, сині, сині, як море, коли його освітлює сонце", а за пять хвилин ви можете сказати матері: „А знаєте Катря зовсім ваш портрет, і її очі — се ваші очі". На другий раз ви можете принести забавку і цукорки для Катрі і коли здобудете її довіря, то ви є переможець. Сей спосіб годиться для людей і незаможних, бо забавку можна обрати дешеву, а цукорки для дитини не обовязково купувати в найкращій крамниці і у великій кількости.

При тому ви заспокоюєте своє сумління тим, що дитині не можна їсти багато цукорків, бо се їй зашкодить.

Спосіб другий.

Найшабльоннійший. Коли ви є людина досить смілива в поводженню з жінками, то говоріть як можна більше компліментів, і ви ніколи не помилитеся. Висловлюйте їх в ріжноманітних формах; тут допускається гіперболя, алегорія, символіка і навіть так звана форма „pars pro toto".

Не лякайтеся, що ваш комплімент може бути ризикований: се тільки краще.

Серед скромних чоловіків дуже поширена думка, що відразу складати компліменти — не пристойно. Не вірьте їм! Се вони тільки таким чином виправдують свою боягузість.

Компліменти впливають краще як шампанське, кружиться голова і жінці стає трохи моторошно, а що до коштів — то значно дешевше за дорогі вина.

Колиж ви людина вже цілком нерішуча, то почніть компліментувати спершу розум і погляди вашого предмету, а потім вже легко перейти і до зовнішности. Памятайте, що сила компліментів останнього роду — до зовнішности — стосується у відношенню 4 до одного — до розуму, і в тійже пропорції ви маєте і успіх.

А головне: не бійтесь гіперболі: для жінки ніколи не буває забагато компліментів.

Спосіб третій.

Коли нема дітей, а ви рішуче не маєте дару складати компліменти, ви можете вплинути і зробити враження своєю біографією, де ви скажете, що колись ви подавали великі надії, прагнули всього найкращого, але життя вас не задовольняє і вам лишається одне: банкротство і вихід з сього світа. Можете навести цитату Ніцше: „Знай, коли тобі не удасться життя, то тобі удасться смерть“.

Ви оповідаєте про свої молоді надії, про юнацькі мрії, про талан, який у вас тоді був, далі переходите до невдалого шлюбу, що знищив і ті мрії і той талан. Ви впадаєте в елегію і даєте зрозуміти, що колиб на вашому шляху стала инша жінка, — а не ваша власна подруга, — то все булоб инакше. Навіть ви і тепер відчуваєте, що не все ще загинуло, що ваш талан міг би відродитися.

Спосіб четвертий.

Се є власне третій спосіб, але навідворот. Ви починаєте обережно переконувати жінку, що доля не дала їй того, на що вона заслуговувала. Ви чаруєтесь з її розуму, талану і сумуєте, що оточення (розумій: власний чоловік) не є варте її, що вона значно вище і по розуму і по талану, що вона взагалі значно інтелігентнійша. Далі ви натякаєте, що се все можна ще поправити, що не все ще загинуло.

Тут ви маєте право глибоко зітхнути і задуматися.

Справа буде виграна.

Спосіб пятий.

Дарунки, дарунки і дарунки. Памятайте, що жінки по суті є дуже матеріялістичні і коли вони устоять навіть перед компліментами, то перед „презентами“ їм трудно буде втриматися.

Одначе ми з гори застерігаємо, що для незаможних сей спосіб не завжди надається, бо жінки люблять дарунки добрі і дорогі.

Одначе і тут є вихід: ви можете дарувати квіти (на весні і в літку се не дуже дорого) і тут я мушу сказати похвалу жінкам: як вони не матеріялістичні, але квіти вони люблять.

Правда, одна моя знайома пані в хвилину щирости призналася, що жінки завжди в порт букеті шукають бранзолету або каблучку з діямантами.

Загальні уваги.

Тут подано тільки пять головніщих способів, а їх є власне n+1 Ми робимо сю спробу, щоб систематизувати і упорядкувати сю важливу справу, щоб внести певний метод в сю важливу галузь життя і поставити її на науковий грунт.

Певна річ, що всього охопити не можна і що приватній, індивідуальній ініціятиві лишається велике поле.

Ще одна увага: деякі способи для скорости успіху можна сполучати Наприклад, другий і пятий спосіб, або дуже надається для сього спосіб перший і четвертий.

Останнє слово.

Рачійше ми хотіли написати підручник і для жінок, як закружити голову чоловікові, але сього не робимо: перше тому, що се булаб чорна зрада з нашого боку перед чоловіками, а по другому... жінки самі дуже добре знають, як се робиться.

Мефістофель.

НОВИНКИ.

— **Друкарський чортик.** У вчорашній фейлетон „Зтеатру“ вкралися деякі неприємні друкарські помилки, з котрих найважніщі (не торкаючись непорозумінь в інтерпункціями та малих пропусків) є ось які: у І. стовпці 15 рядок замісць „одночасно“ — має бути „одно ясно“; у ІІ. стовпці, 15 рядок: замісць „городському“ — „соловцовському“; у V. ст. (І. на обороті), 3 рядку з долини: замісць „крам“ — повинно бути „храм“. Особливо стидно нам за цю останню помилку, за котру просимо вибачення у жреців храму Мельпомени.

— **Обікрали конзуля.** На львівській стації злодії украли дорогі футра та дорогоцінности польського конзуля в Генуї Вржиньского, який загостив до Львова. Втрата виносить майже 4 міліони.

— **Страйк грабарів.** У Варшаві вибух страйк робітників, що копають могили на цвинтарях та вазгалі цвинтарної услуги. Грабарі домагаються підвишення платні. Наслідком того нема кому копати могили, хоч люде умирають без огляду на страйк.

— **Бої над Збручем.** Дня 9. жовтня вечером большевицький відділ кінноти пробував переправитися через Збруч коло села Рожиска пов. Скалат. Польська кордонна сторожа почала стріляти, на що большевики відповіли також вогнем машинових крісів. Сутичка тревала з годину, після чого большевики відступили за Збруч.

— **Національне свято в Китаю** День 10. жовтня святкували Китайці як національне свято, з нагоди роковин проголошення китайської републики.

— **Смерть німецького ученого.** В Берліні помер недавно Герман Штрах відомий учений Жид орієнталіст і знаток ріжних мов. Штрах був автором кількох творів та студій про біблію та святе письмо. Штрах відограв свого часу визначну ролю в процесі Байліса в Києві, впливаючи своїми статтями на його вислід.

— **Велика пожежа в Америці.** „Petit Parisien“ доносить, що в Онтаріо в Північній Америці вибухла велика пожежа, яка обхопила ліси і села на просторі 400 км. довготи а 150 ширини. Сім великих сіл згоріло до тла, 35 осіб згинуло підчас пожежі.

— **Дорожнеча у Відні.** Коробочка сірників у Відні коштує тепер 300 корон. Таким робом ціни на сірники переступили межу т. зв. світової рівности ціни.

— **Мистці в сов. Росії.** „Варшавское эхо“ подає отсі вістки про поодиноких мистців в Росії: Б. ректор академії Беклемішев умер голодовою смертю. Проф. Володимир Маяковський — знаменитий жанрист — замерз у свойому мешканню на Васильківськім острові. Його син Александер, теж проф. Академії, пробивається з дня на день мальованням матросів і комісарів. Скульптор Блох розстріляний петроградською чрезвичайкою. Блох — є автором цілої низки памятників, отже Лясалля, Маркса, Лібкнехта і ин. Причиною розстрілу — лист до жінки, в якім Блох іронізує над совітською владою і своєю творчістю на славу інтернаціоналу. Академіка Новоскольцева вїли насікомі.

— **Український театр „Бесіди“.** В четвер 12. с. м. перший раз оперетка на 3 дії В. Кольльо „Барон Кіммель“ з Бенцалем, Блавацьким, Голіцинською, Козаковою, Красноперою, Рубчаком, Стадниковою в головних ролях. Початок вистав точно о год. 7·30, кінець непізнійше 10·30 веч. XXV 1—1

— **Звичайні Загальні Збори** Окружного Відділу Т-ва „Взаємна Поміч Учительська“ в Коломиї відбудуться дня 1. падолиста о год. 10·30 передпол. в домівці „Бояна“ із таким порядком дня: 1. Отворення Зборів. 2. Відчитання протоколу. 3. Звіт писаря. 4. Звіт скарбника. 5. Звіт контрольної комісії. 6. Вибір нової управи. 7. Вибір контрольної комісії. 8. Евентуалія. — Коломия, дня 10. жовтня 1922. — В. Витвицький голова, Стефанівна Ольга писарка.

— **Донесення „Red Star Line“.** Пароходи Корабельного Товариства „Red Star Line“ відходять кождого тижня до Америки. Кораблі відізджають з портів: Антверпія, Гданськ, Шербург й Гамбург (American Line). Близші інформації в справах подорожи уділяють безплатно, писемно або устно Бюра „Red Star Line“: Львів, вул. Сикстуска ч. 29., Тернопіль, вул. Міцкевича ч. 31 і Варшава, вул. Маршалківська ч. 137. 833 2-2

В справі торговельної освіти.

Торговельна освіта потрібна не тільки тому, хто хоче посвятитися праці на економічному полі, але також людям инших фахів, особливо правничим: суддям, адвокатам, скарбовим урядникам і т. п., бо вони часто потребують того знання у виконуванню своїх обовязків. Потребує його також людина, що бере участь в народній роботі на економічному полі. Тому всюди позасновувано при торговельних академіях окремі курси для осіб з середною освітою, т. зв. курси для абітурієнтів, на яких подається усі фахові предмети академій, кромі загально образуючих, яких абсольвенти середніх шкіл вже вчилися. Курси користуються великою фреквенцією. Так прим краківська академія має цього року 7, а львівська 4 такі курси.

Щоби і нашій молоді дати нагоду користати з таких курсів, отворила Торговельна Школа Тов. „Просвіта“ у Львові ще перед двома роками перший у нас однорічний торговельний курс на лад курсу абітурієнтів. Сей курс був принятий дуже радо нашою молодіжю, чого доказом фреквенція: в першому році було 46, в другому 86 абсольвентів курсу, з яких одні вже займають місця в своїх і чужих інституціях і підприємствах, другі продовжують свої студії. В цім році отворено знову такий курс з тою самою програмою, тільки допущено до участи як надзвичайних слухачів також тих, що покінчили бодайб кляс середної школи, щоби в той спосіб дати нагоду користати з науки тим нещасним, що потратили літа на війні та вже не можуть кінчити гімназії. Програма курсу остає та сама, а саме: купецькі рахунки, книговодство, переписка, торговельний і промисловий закон, суспільна економія, торговельна географія, товарознавство, устрій держав, стенографія і спільництво.

Збір доцентів з деякими змінами остає той сам. Зложений він з осіб, що покінчили університетські і фахові торговельні студії. До книговодства упрошено спеціяліста високого банкового урядника, а до купецьких рахунків професора університету.

Наука відбувається у вечірних годинах, щоби і людям на становисках участь в ній уможливити.

Крім цего курсу відкривається при школі другий вечірний курс 5-місячний з книговодства, купецьких рахунків, науки про торговлю і векслі і переписки. Сей курс є для всіх доступний. Абсольвенти того курсу будуть могли здавати приватний іспит в торговельній академії з усіх тих, або з поодиноких предметів. Він надається особливо для тих, що вже практикою добули собі фахове знання, та бажають його доповнити, упорядкувати і теоретично поглубити.

Вкінци будуть при школі уладжені окремі курси новітних мов і стенографії в ранніх і пополудневих годинах відповідно до числа і бажань зголошуючихся.

Всяких інформацій уділюється в домівці школи при вул. Корняктів ч. 1, в будні дни від 10—11 рано.

При письменних запитах треба залучити марку на відповідь.

Д. Коренець.

На зимові вечері.

(Під увагу родинам, читальням та касиновим товариствам.)

Надходять довгі зимові вечері. Поволі минають скучні хвилі. В тихім родиннім закутку одинокою розрадою стає тоді добра, цікава та дешева книжка.

І тільки з тих причин з недостачі у нас такої лектури Накладня „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“ вирішила приступити вже з днем 1. падолиста с. р. до видання „ДОМАШНОЇ БІБЛІОТЕКИ для старших і молоді“.

Випуски цієї бібліотеки будуть появлятися періодично що місяця з музичним та гумористичним додатком для сталих передплатників.

На зміст складаються історичні оповідання та повісти, спогади з минулого, пригоди та подвиги нашої Армії в часах визвольної війни, а все богато ілюстровані.

Хто пришле до 1. листопада с. р. мп. 1000 на рахунок передплати, буде одержувати книжки оплачено з 10-процентовим опустом.

Замовлення і гроші слати на адресу:

„ЧЕРВОНА КАЛИНА“. Львів, вул. св. Марка 20. 888 1—2

Комунікат У. П. Т.

До Усіх Кружків У. П. Т. в краю.

З огляду на те, що в дни 1. падолиста с. р. відбудеться Загальний Зїзд Тов. а, Головна Управа У. П. Т. взиває всі Кружки, щоби на підставі §. 47. статуту відбули Збори задля вибору відпоручників на Зїзд. На кождих 20 членів Кружка припадає один відпоручник з тим, що Кружок мусить мати найменше одного відпоручника.

Відпоручник не може мати більше, як дві повновласти.

Кождий відпоручник мусить бути заосмотрений легітимацією видáною Старшиною Кружка.

Порядок дневний подасть Головна Управа до відома в часописах. IX 2—3

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за бл. п.
ТЕОДОЗІЯ БАЧИНСЬКОГО
радника суду
помершого 5. Х. 1922 в Бережанах
відправиться в пятницю, дня 13. Х. о год. 9 рано в Архикатедральній церкві св. Юра у Львові. **Родина.**

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда“ у Львові, (Шашкевича 5.).
В четвер, 12. ц. м. новинка: „БАРОН КІММЕЛЬ“, оперетка на 3 дії В. Кольо.
В суботу 14. ц. м. новинка: „БІЙ МЕТЕЛИКІВ“ комедія на 4 дії Г. Зудермана.

Початок точно 7·30 г. веч. — Білети від 11—1 і 4—7 в „Народній Торговлі“ — а в день вистави від 5. год. в касі театру. XXV. 1—?

—о—

Всіх письменників, яких твори не війшли в календар „Червоної Калини“ повідомляємо, що це сталося зі слідуючих причин: 1) Нецензурність, 2) брак місця, 3) пізнє надіслання. — Хто не зажадає звороту рукопису, задержимо його до дальшого використання. — В-во „Червона Калина“, Львів, Марка 20. 888 а) 1-1

Вс. ОО. станисл. епарх. зволять оголосити: Хто повертаючи з відпусту в Зарваниці в день св. Петра і Павла, згубив в Білявинцях 37.040 Мп., нехай зголоситься на постерунку держ. поліції в Білявинцях пов. Бучач. 877 2—2

Вписи на фаховий пятьмісячний курс торговельний для усіх доступний при Торговельній Школі Тов. „Просвіта“ у Львові вул. Корняктів ч. 1, приймаються щоденно від 10—11 рано, а в пятницю і суботу від 4—5 по пол. Наука пічнеться 16. ц. м. о год. 6. по пол. — Управа. 878 2—3

ЛИСТУВАННЯ.

Хто знав би щонебудь про судьбу **Романа Храпливого** четаря скорострільної сотні XIV. бригади УГА., подасть ласкаво вістку його матері Стефанії Храпливій, Збараж, вул. Тернопільська 577. — Закордонні часописи проситься о передрук. 868 2—3

Дрібні оголошення.

ДЕРЕВО ОПАЛОВЕ, букове, березове, соснове зі сейчасовою доставою продає фірма „Мельма" Львів, Зиблікевича ч. 24. 894а) 1—3

ВСЯКІ ДЕРЕВОСТАНИ від селян і священиків купує фірма „Мельма" Львів. Зиблікевича 24. 894б) 1—3

БУХГАЛЬТЕРА або БУХГАЛЬТЕРКИ прийме сейчас фірма українська „Мельма" — Львів — Зиблікевича 24. Рефлекується тільки на особи солідні з практикою бухгальтерійною. Пожадане знання писання на машині українській і польс., знання кореспонденції та стенографії. Платня добра, після умови. 894 1-3

ХТО з пань хотів би взяти на мешкання інтелігентну жінку з дитиною 2-х років. За опіку дитини плачу до 50 тисяч мп. Зголошення: Львів, Потоцького 60. партер на ліво, п. Крижанівська. 889 1—1

ПО ПРИЧИНІ заняття віддам на виховання дитину 2-х років до добрих людей, за доброю винагородою. Зголошення до Адміністрації під „Добра винагорода". 880 а) 1—1

СТАРШИЙ правник, солідний, інструктор прийме сейчас лекцію на селі або в місточку на цілий рік. Poste restante: Фільольоґ. Самбір. 891 1—1

МЛИНСЬКЕ каміння, машини, турбіни, трансмісії, паси, ропні мотори, льокомобілі, ґатри, по конкуренційних цінах поручає „ПІЛЬОТ" Львів Баторого ч. 4. 1277в). 30—30

ПАРОВА ФАБРИКА ВОЗІВ і виробів з дерева **Дзюбинський і С ка** в Трушевичах п. Ніжанковичі глядає спільника з капіталом кількох мілїонів в ціли розширення фабрики. 785 6—8

ІНСТРУКТОРКИ вправної шукаю сейчас для учениці з III. кл. гімн.-реальн. і ученика з III. кл. народної. Зголошення і условя листовно, Надлісництво Ослави к. Делятина. 860 3—5

НОТАР в Богородчанах прийме соліцитатора вробленого в справах спадкових. 861 3—3

ДЛЯ АМЕРИКАНЦЯ, який хоче забезпечити собі будучність в краю є до набутя о рухливім повітовім місті в ринку каменичка о двох льокалях склепових ресТавраційнім і помешканням. Зголошення слати до адм'н „Діла" під „Будучність". 862 2—3

ФОРТЕПЯНИ і піяніна, солідне строєння направа, оцінка, купівля, продаж. Також на провінції. Адміністрація під „Строітель В". 752 4—4

АДВОКАТ у Львові пошукує від 1. падолиста с. р. рутинованого конціпієнта, по змозі з правом субституції. Зголошення з поданням условин і короткого curriculum vitae надсилати до адміністрації „Діла" під „Адвокат". 632 11—?

ВАПНО, цеглу, дахівку, бляху, цемент, машини, мотора вальці, каміння продає „УБУС" Львів, Оссолінських 6. XVI 10—20

ЧЛЕН редакції „Діла" просить в української інтелігентної родини одну кімнату. — Адмістр. „Діла".

ВИЇЗДЖАЮ на кількамісячний побут до Сполучених Держав пів. Америки. — Прийму безінтересовно всякі поручення. Адресувати: Володимир Юрковський, Народна Гостинниця, Косцюшка 1. Львів. 881 2—4

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОДЯКА.

Неумолима смерть забрала нам дня 15. вересня ц. р. найдорощу Жену і Сестру, управительку школи в Гуті старій в 37 році життя і 16 році учительства Володимиру з Ганкевичів ОБШАНСЬКУ. В першій мірі дякуємо з цілої душі Всеч. о. Пароховм А. Пизюрови за провід і надгробне слово в тім сумнім обряді, Вп. Учительству за ласкаву участь в похороні а Вп. Н. Беневи за прощальне слово над могилою. Усім иншим, котрі причинились до звеличання похоронного обряду і памяти Покійної нашої незабутої Жени і Сестри складаємо найщирійше „Спасибіг".

Прокіп, муж; Єлена, Ярослава
892 1—1 і Ольга, сестри.

ПОДЯКА.

Волею Всевишнього перенісся дня 21. IX. ц. р. до вічности о. Василій ТЕРЛЕЦЬКИЙ, парох Гумниск, наш найдорощий син, батько і брат. Не маючи можности особисто подякувати всім тим, котрі в тім тяжкім нашім горю висказали нам своє співчуття і причинилися до звеличання сумного похоронного обряду, передаємо цею дорогою сердечне „Спасибіг". В особливости дякуємо всім Впр. і Всч. оо. Духовним, які не жаліли труду для віддання послідної прислуги Покійному, а то Впр. о. Дек. Жигалеви з Козлова за провід в похоронах, о. дек. Лиско з Ракобут, о. Копистянському з Чанижа і о. Дигдалі з Буська, всім за прегарні трогаючі проповіди, о. Березинському з Переволочної, о. Рудеви з Закомаря, о. Панасюкови з Ушковець, о. Калиневичеви з Буська, о. Наґальському з Ражнева, о. Давидовичеви з Ожидова, о. Авдиковичеви з Соколівки, о. Гарасимови з Пониковець, о. Волинцеви з Боложинова, о. Височанському з Красного і богосл. Ґуралеви і Олійникови за участь в похоронах. Особливо щиро дякуємо Вп. п. Калиневичам з Гумниск, котрі уділили своєї неоціненої помочи так в часі недуги, як і підчас похоронів, вкінці хорови за пречудний спів, чесним брацтвам церковним і парохіянам з Гумниск і Верблян, котрі в так поважнім числі почтили память свого душпастиря.

893 1—1 МАТИ, ДІТИ, БРАТ.

Загальний Зїзд УПТ.

відбудеться **дня 1-го і 2-го листопада 1922 р.** в салі Музичного Інститута ім. Лисенка вул. Шашкевича ч. 5.

Початок Загального Зїзду 1. листопада ц. р. о год. 10. перед полуднем.

Денний порядок:

1. Отворення зборів і відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів.
2. Ухвалення реґуляміну нарад.
3. Звіт Управи.
4. Звіт Надзірної Ради.
5. Уділення абсолюторії.
6. Вибір голови.
7. Вибір головної управи.
8. Вибір Надзірної Ради.
9. Вибір розємного суду.
10. Установлення членської вкладки.
11. Іменовання почестних членів.

ДРУГИЙ ДЕНЬ (продовження Загального Зїзду):

12. Плян дальшої роботи:
   а) організація жертвенности.
   б) організація шкіл.
   в) організація Кружків.
13. Внески.

Початок Загального Зїзду дня 1. XI. о год. 10. передпол.

ПРИМІТКА: Вільні внески має внескодавець подати Президії Зборів на письмі перед полуднем першого дня Загального Зїзду. IX. 1—3

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАҐОҐІЧНОГО ТОВ-А.

За редакцію відповідає Володимир Целевич.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10